

ZAŁĄCZNIKI

Temat:	Przebudowa budynku Zakładu Karnego w Wadowicach oraz budowa instalacji kanalizacji deszczowej		
Lokalizacja:	Wadowice, ul. Trybunalska 8, dz. ew. nr 4022/2, 136/7, 4022/3, 136/5; kategoria obiektu – budynek więzienia – XII		
Identyfikator działki:	Jednostka ew. Wadowice - miasto [121809_4] / obręb ew. Wadowice [0001] / dz. ew. nr 4022/2; Jednostka ew. Wadowice - miasto [121809_4] / obręb ew. Wadowice [0001] / dz. ew. nr 136/7; Jednostka ew. Wadowice - miasto [121809_4] / obręb ew. Wadowice [0001] / dz. ew. nr 4022/3; Jednostka ew. Wadowice - miasto [121809_4] / obręb ew. Wadowice [0001] / dz. ew. nr 136/5		
Inwestor:	Skarb Państwa - Zakład Karny w Wadowicach ul. Trybunalska 8, 34-100 Wadowice		
	Imię i nazwisko, specjalność, nr uprawnień:	Data opracowania:	Pieczętka i podpis:
Projektant:	<u>Architektura:</u> mgr inż. arch. Jakub Wajdzik specjalność architektoniczna nr upr. MPOIA /037/2007	08.2024 r.	
Pozostali projektanci:	<u>Architektura – sprawdzający:</u> mgr inż. arch. Sebastian Stefański specjalność architektoniczna nr upr. 22/08/SLOKK	08.2024 r.	

TOM III

Egz. 4

II. SPIS ZAWARTOŚCI

I. Strona tytułowa.....	str. 1
II. Spis zawartości projektu.....	str. 2
III. Opinie, uzgodnienia, pozwolenia i inne dokumenty	str. 3 - 14
1. Informacja dotycząca bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na placu budowy BIOZ	str. 4 - 13
2. Pismo znak IR.7021.429.2024 z dnia 15.07.2024 r.....	str. 14
3. Pismo znak IR.7021.430.2024 z dnia 15.07.2024 r.....	str. 15
4. Uzgodnienie Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znak ZN.5142.441.2024.DW z dnia 26.07.2024 r.....	str. 16
5. Uzgodnienie z Rzecznikiem ds. sanitarno – higienicznych z dnia 05.08.2024 r.....	str. 17 – 18
6. Ekspertyza i ocena techniczna budynku.....	str. 19 - 21

III.OPINIE, UZGODNIENIA, POZWOLENIA I INNE DOKUMENTY

INFORMACJA DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY ZDROWIA

Temat:	Przebudowa budynku Zakładu Karnego w Wadowicach oraz budowa instalacji kanalizacji deszczowej		
Lokalizacja:	Wadowice, ul. Trybunalska 8, dz. ew. nr 4022/2, 136/7, 4022/3, 136/5		
Inwestor:	Skarb Państwa - Zakład Karny w Wadowicach ul. Trybunalska 8, 34-100 Wadowice		
Opracował:	Imię i nazwisko, specjalność, nr uprawnień:	Data:	Pieczętka i podpis:
	mgr inż. arch. Jakub Wajdzik specjalność architektoniczna nr upr. MPOIA /037/2007 zam. ul. Cicha 2/3, 34-100 Wadowice	08.2024 r	

SPIS TREŚCI:

1. Podstawa prawna opracowania
2. Zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego
3. Kolejność wykonywania poszczególnych obiektów (robót budowlanych)
4. Istniejące obiekty budowlane
5. Elementy zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi
6. Przewidywane zagrożenie występujące podczas realizacji robót budowlanych
7. Instruktaż pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych
8. Środki techniczne i organizacyjne zapobiegające niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych

Wadowice, sierpień 2024 r.

1. Podstawa prawna opracowania.

1.1 Art.20, pkt.1 ust.1b ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.

1.2 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

1.3 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych.

2. Zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego.

Zakres zamierzenia inwestycyjnego obejmuje przebudowę budynku Zakładu Karnego w Wadowicach oraz budowę instalacji kanalizacji deszczowej na działkach nr 4022/2, 136/7, 4022/3, 136/5 położonych przy ul. Trybunalskiej 8, gmina Wadowice.

3. Kolejność wykonywania poszczególnych obiektów (robót budowlanych):

3.1 Zagospodarowanie i ogrodzenie placu budowy.

3.2 Roboty budowlane – usunięcie starych powłok malarskich i demontaż posadzek w pom. objętych opracowaniem.

3.3 Roboty budowlane – demontaż kaloryfera w pomieszczeniu służy wejściowej.

3.4 Roboty budowlane – rozbiórka ściany działowej między pomieszczeniem służy wejściowej a poczekalnią i budowa nowej.

3.5 Roboty budowlane – zamurowanie otworu drzwiowego z poczekalni do toalety.

3.6 Roboty budowlane – demontaż muszli ustępowej w pomieszczeniu toalety bramowego wraz z instalacją kanalizacji sanitarnej.

3.7 Roboty budowlane – demontaż umywalki w toalecie dla osób odwiedzających wraz z instalacjami.

3.8 Roboty budowlane – rozbiórka ściany działowej między pomieszczeniem toalety dla odwiedzających a toaletą dla bramowego.

3.9 Roboty budowlane – poszerzenie pomieszczenia toalety oraz otworu drzwiowego do pomieszczenia toalety dla bramowego.

3.10 Roboty budowlane – rozbiórka fragmentu ściany, posadzki oraz nieczynnych schodów w pomieszczeniu służy bramowej.

3.11 Roboty budowlane – poszczenie drzwi ze służy bramowej dla windy dla osób niepełnosprawnych.

3.12 Roboty budowlane – wzmocnienie ściany przy bramie wjazdowej na dziedziniec Zakładu Karnego.

3.13 Roboty budowlane – wymiana mechanizmu napędowego bramy wjazdowej na dziedziniec Zakładu Karnego.

3.14 Roboty budowlane – wymiana bramy wjazdowej do Zakładu Karnego.

3.15 Roboty budowlane – powiększenie otworu do pomieszczenia zbrojowni i wstawienie nadproża.

3.16 Roboty budowlane – rozbiórki posadzki śluzy bramowej.

3.17 Roboty budowlane – montaż instalacji kanalizacji deszczowej oraz kamer inspekcyjnych w posadzce, montaż nowej posadzki śluzy bramowej.

3.18 Roboty budowlane – montaż odwodnienie liniowego przed bramą wjazdową od strony dziedzińca Zakładu Karnego oraz w posadzce śluzy bramowej, przyłączenie odwodnienia poprzez instalację wewnętrzną do miejskiej sieci kanalizacji deszczowej.

3.19 Roboty budowlane – wyburzenie stopni w pomieszczeniu bramowego.

3.20 Roboty budowlane – wyburzenie części ściany pomiędzy śluzą wejściową a pomieszczeniem bramowego i budowa nowej wraz z nadprożem i słupem, wstawienie okna oraz drzwi do pomieszczenia bramowego.

3.21 Roboty budowlane – montaż nowej posadzki w pomieszczeniu bramowego.

3.22 Roboty montażowe instalacji wewnętrznych w pomieszczeniach objętych przebudową m.in. montaż wentylacji w przedsionku toalety dla bramowego, w pomieszczeniu poczekalni i śluzy wejściowej, montaż jednostki klimatyzacyjnej w pomieszczeniu bramowego oraz nowego oświetlenia w pomieszczeniach objętych opracowaniem, montaż kamer ściennych w pomieszczeniu śluzy bramowej.

3.23 Roboty montażowe i wykończeniowe wewnątrz pomieszczeń objętych opracowaniem.

3.24 Uporządkowanie placu budowy.

Na czas robót w pomieszczeniu bramowego oraz pomieszczeniach przyległych przewiduje się wstawienie do pomieszczenia śluzy bramowej kontenera biurowego dla bramowego.

4. Istniejące obiekty budowlane.

Na działkach inwestycyjnych nr 4022/2, 136/7, 4022/3, 136/5 w Wadowicach oprócz planowanej inwestycji znajdują się jeszcze dwa budynki więzienne, stróżówka oraz budynek sądu, nie objęte opracowaniem. Przez działki inwestycyjne przechodzą następujące sieci uzbrojenia terenu oraz instalacje i przyłącza: słupy oświetleniowe wraz z wew. instalacją oświetleniową, sieć wodociągowa, przyłącz do sieci wodociągowej, instalacja wewnętrzna kanalizacji deszczowej, przyłącz do sieci kanalizacji sanitarnej, instalacja wewnętrzna kanalizacji sanitarnej, przyłącz do sieci teletechnicznej – kabel ziemny, instalacja zalicznikowa prądu, przyłącze do sieci energetycznej niskiego napięcia – kabel ziemny oraz przyłącz do sieci ciepłowniczej.

5. Elementy zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

Na terenie objętym inwestycją nie przewiduje się powstania elementów zagospodarowania mogących stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

6. Przewidywane zagrożenia występujące podczas realizacji robót budowlanych.

6.1 Zagrożenia występujące podczas wykonywania robót ziemnych.

- a) upadek pracownika lub osoby postronnej do wykopu (brak wyгородzenia wykopu balustradami i stosownego oznakowania, brak przykrycia wykopu),
- b) zasypanie pracownika w wykopie wąskoprzestrzennym (brak zabezpieczenia ścian wykopu przed obsunięciem się, obciążenia klina naturalnego odłamu gruntu urobkiem pochodzącym z wykopu),
- c) potrącenie pracownika lub osoby postronnej łyżką koparki przy wykonywania robót na placu budowy lub w miejscu dostępnym dla osób postronnych (brak wyгородzenia strefy niebezpiecznej).

6.2 Zagrożenia występujące podczas wykonywania robót budowlano – montażowych i wykończeniowych.

- a) upadek pracownika z wysokości (brak zabezpieczenia obrysu stropu, brak balustrad ochronnych przy podestach roboczych rusztowania, brak stosowania sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości przy wykonywaniu robót związanych z montażem lub demontażem rusztowania),
- b) przygniecenie (uderzenie) pracownika elementem wielkowymiarowym podczas wykonywania robót montażowych przy użyciu żurawia budowlanego (przebywanie pracownika w strefie zagrożenia tj. w obszarze równym rzutowi przemieszczanego elementu, powiększonym z każdej strony o 6,0 m.),
- c) uderzenie spadającym przedmiotem osoby postronnej korzystającej z ciągu pieszego usytuowanym przy budowanym obiekcie budowlanym (brak wyгородzenia strefy niebezpiecznej).

6.3 Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót budowlanych przy użyciu maszyn i urządzeń technicznych.

- a) pochwycenie kończyny górnej lub kończyny dolnej przez napęd (brak pełnej osłony napędu),
- b) potrącenie pracownika lub osoby postronnej łyżką koparki przy wykonywaniu robót na placu budowy lub w miejscu dostępnym dla osób postronnych (brak wyгородzenia strefy niebezpiecznej).
- c) porażenie prądem elektryczny (brak zabezpieczenia przewodów zasilających urządzenia mechaniczne przed uszkodzeniami mechanicznymi).

6.4 Zagrożenia występujące podczas realizacji robót rozbiórkowych.

- a) upadek pracownika z wysokości (brak balustrad ochronnych przy podestach roboczych rusztowania, brak stosowania sprzętu chroniącego przed upadkiem z wysokości).

b) uderzenie spadającym przedmiotem (brak wygradzenia strefy niebezpiecznej).

7. Instruktaż pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych.

Szkolenia pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, przeprowadza się jako szkolenie wstępne i szkolenie okresowe. Szkolenia te przeprowadzane są w oparciu o programy poszczególnych rodzajów szkolenia i obejmują one swym zakresem w szczególności:

- a) szkolenie pracowników w zakresie BHP,
- b) zasady postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
- c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi przez wyznaczone w tym celu osoby,
- d) zasady stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego.

Szkolenia wstępne podstawowe w zakresie BHP, powinny być przeprowadzone w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy od rozpoczęcia pracy na określonym stanowisku pracy. Szkolenia okresowe w zakresie BHP dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, powinny być przeprowadzane w formie instruktażu nie rzadziej niż raz na 3 lata, a na stanowiskach pracy, na których występują szczególne zagrożenia dla zdrowia lub życia oraz zagrożenia wypadkowe nie rzadziej niż raz w roku.

Szkolenia wstępne ogólne ('instruktaż ogólny') przechodzą wszyscy nowo zatrudnieni pracownicy przed dopuszczeniem do wykonywania pracy. Obejmuje ono zapoznanie pracowników z podstawowymi przepisami BHP zawartymi w Kodeksie Pracy, w układach zbiorowych pracy i regulaminach pracy, zasadami BHP obowiązującymi w danym zakładzie pracy oraz zasadami udzielania pierwszej pomocy. Szkolenia wstępne na stanowisku pracy (:instruktaż stanowiskowy") powinien zapoznać pracowników z zagrożeniami występującymi na określonym stanowisku pracy, sposobami ochrony przed zagrożeniem, oraz metodami bezpiecznego wykonywania pracy na tym stanowisku. Pracownicy przed przystąpieniem do pracy, powinni być zapoznani z ryzykiem zawodowym związanym z pracą na danym stanowisku pracy. Fakt odbycia przez pracownika szkolenia wstępnego ogólnego, szkolenia wstępnego na stanowisku pracy oraz zapoznania z ryzykiem zawodowym, powinien być potwierdzony przez pracownika na piśmie oraz odnotowany w aktach osobowych pracownika.

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach operatorów żurawi, maszyn budowlanych i innych maszyn o napędzie silnikowym powinni posiadać wymagane kwalifikacje. Powyższy wymóg nie dotyczy betoniarek z silnikami elektrycznymi jednofazowymi oraz silnikami trójfazowymi o mocy do 1kW. Na placu budowy powinny być udostępnione pracownikom do stałego korzystania, aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące:

- a) wykonywania prac związanych z zagrożeniami wypadkowymi lub zagrożeniami zdrowia pracowników,
- b) postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi,
- c) obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- d) udzielenia pierwszej pomocy.

W/w instrukcje powinny określać czynności do wykonywania przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania danej pracy, czynności do wykonywania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników.

Nie wolno dopuścić pracownika do pracy, do której wykonywania nie posiada wymaganych kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności, a także dostatecznej znajomości przepisów oraz zasad BHP.

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik budowy (kierownik robót) oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków. Nieprzestrzeganie przepisów BHP na placu budowy prowadzi do powstania bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia pracowników.

8. Środki techniczne i organizacyjne zapobiegające niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych.

8.1 Przyczyny organizacyjne powstawania wypadków przy pracy:

- a) niewłaściwa ogólna organizacja pracy:
  - nieprawidłowy podział pracy lub rozplanowanie zadań,
  - niewłaściwe polecenia przełożonych,
  - brak nadzoru i właściwej koordynacji prac zbiorowych,
  - brak instrukcji posługiwania się czynnikami materialnym,
  - tolerowanie przez nadzór odstępstw od zasad bezpieczeństwa pracy,
  - brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bezpieczeństwa pracy i ergonomii,
  - dopuszczenie do pracy człowieka z przeciwwskazaniami lub bez badań lekarskich oraz bez wymaganych kwalifikacji,
- b) niewłaściwa organizacja stanowiska pracy:
  - niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowiskach pracy,
  - nieodpowiednie przejścia i dojścia,
  - brak środków ochrony indywidualnej lub niewłaściwy ich dobór.

8.2 Przyczyny techniczne powstania wypadków przy pracy:

- a) niewłaściwy stan czynnika materialnego:
  - wady konstrukcyjne czynnika materialnego będące źródłem zagrożenia,
  - niewłaściwa stateczność czynnika materialnego,

- brak lub niewłaściwe urządzenia zabezpieczające,
- brak środków ochrony zbiorowej lub niewłaściwy ich dobór,
- brak lub niewłaściwa sygnalizacja zagrożeń,
- niedostosowanie czynnika materialnego do transportu, konserwacji lub napraw,

b) niewłaściwe wykonanie czynnika materialnego:

- zastosowanie materiałów zastępczych
- niedotrzymanie wymaganych parametrów technicznych

c) wady materiałowe czynnika materialnego:

- ukryte wady materiałowe czynnika materialnego

d) niewłaściwa eksploatacja czynnika materialnego:

- nadmierna eksploatacja czynnika materialnego,
- niedostateczna konserwacja czynnika materialnego,
- niewłaściwe naprawy i remonty czynnika materialnego.

8.3 Plac budowy:

a) zagospodarowanie terenu budowy wykonuje się przed rozpoczęciem robót budowlanych, co najmniej w zakresie:

- ogrodzenia terenu i wyznaczenia stref niebezpiecznych,
- wykonania dróg, wyjść i przejść dla pieszych,
- doprowadzenia energii elektrycznej oraz wody,
- odprowadzenia ścieków lub ich utylizacji,
- urządzenia pomieszczeń higieniczno – sanitarnych i socjalnych,
- zapewnienia oświetlenia naturalnego i sztucznego,
- zapewnienia właściwej wentylacji,
- zapewnienia łączności telefonicznej,
- urządzenia składowisk materiałów i wyrobów,
- plac budowy zostanie sprawdzony przed rozpoczęciem robót budowlanych – montażowych przez komisję powołaną przez kierownika budowy, ocena zostanie wprowadzona do dziennika budowy,
- miejsca posadowienia tymczasowych budynków magazynowych (składane z gotowych segmentów stalowych) wraz z urządzeniami higieniczno – sanitarnymi, kontenerami socjalno – bytowymi dla załogi i kierownictwa, ułożenie i montaż ogrodzenia z gotowych elementów konstrukcji stalowej i siatki, bram wjazdowych dla pojazdów dla pojazdów mechanicznych oraz wyznaczone przejście dla pieszych,
- parking dla postoju samochodów osobowych, ciężarowych zostanie wytyczony w trakcie organizacji placu budowy,
- drogi dojazdowe powinny posiadać utwardzoną nawierzchnię (płyty betonowe lub gruby tłuczeń) i być oznakowane zgodnie z przepisami o ruchu na drogach publicznych,

- szybkość jazdy samochodów ciężarowych na terenie budowy do 10 km/h,
- na ogrodzeniu placu budowy zostaną umieszczone tablice ostrzegawcze: „Wstęp na teren placu budowy osobom postronnym surowo wzbroniony”,
- strefy niebezpieczne na budowie będą ogrodzone poręczami lub zabezpieczone deskami ochronnymi,
- na zewnątrz ogrodzenia zostanie ustawiona tablica informacyjna o rodzaju budowy, nadzorze itd.,
- oczyszczenie całego terenu budowy ze zbędnych materiałów, przedmiotów i innych elementów,
- na terenie samej budowy zostaną umieszczone napisy o zakazie przebywania w strefach działania maszyn budowlanych itp.,
- przy telefonach umieścić numery wszystkich ważnych instytucji takich jak: straż pożarna, pogotowie ratunkowe, policja,
- na terenie placu budowy istnieje obowiązek używania środków ochrony indywidualnej takich jak kaski ochronne (obowiązek ten mają osoby przebywające na placu budowy tj. pracownicy, dozór techniczny, podwykonawcy, goście).

b) czynności zakazane na terenie placu budowy:

- chodzenie po rozbieranych elementach zadaszenia, stropów, murów itp.,
- zezwalanie na ustawienie na budowie rusztowań niezgodnie z zasadami i obowiązującymi przepisami,
- używania do budowy rusztowań, pomostów itp. Materiałów niepełnowartościowych, zniszczonych, niewłaściwych,
- dopuszczania do przeciążenia rusztowań zbyt dużą ilością składowanych tam materiałów,
- tolerowania zrzucania materiałów czy przedmiotów z wysokości, szczególnie jeżeli miejsce zrzutu nie zostało przedtem zabezpieczone i oznakowane,
- usuwania różnego rodzaju zabezpieczeń czy oznakowań,
- zezwalania na składowanie materiałów na brzegach rusztowań czy wykopów oraz w sposób nieprawidłowy, o ile chodzi o ich piętrzenie i zabezpieczenie,
- tolerować aby strefy niebezpieczne były zabezpieczone lub nieoznakowane.

c) elementy czynności po zakończeniu pracy na terenie placu budowy:

- po zakończeniu pracy w danym dniu zabezpieczyć wszystkie używane maszyny i urządzenia przed ich ewentualnym uruchomieniem przez osoby niepowołane,
- przeprowadzić kontrolę ogrodzenia budowy pod względem trwałości i zabezpieczenia mienia,
- sprawdzić czy na placu budowy nie pozostały osoby niepowołane,
- szanować wyposażenie placu budowy właściwie je wykorzystując,
- na bieżąco likwidować określone zagrożenia powstające na placu budowy.

8.4 Roboty ziemne:

Roboty ziemne powinny być prowadzone na podstawie określenia położenia instalacji i urządzeń podziemnych, mogących znaleźć się w zasięgu prowadzonych robót.

Wykonywanie robót ziemnych w bezpośrednim sąsiedztwie sieci, takich jak:

- elektroenergetyczne,
- gazowe,
- telekomunikacyjne,
- ciepłownicze,
- wodociągowe i kanalizacyjne,

powinno być poprzedzone określeniem przez kierownika budowy bezpiecznej odległości w jakiej mogą być one wykonywane od istniejącej sieci i sposobu wykonywania tych robót. W czasie wykonywania robót ziemnych miejsca niebezpieczne należy ogrodzić i umieścić napisy ostrzegawcze.

8.5 Roboty budowlane:

Zabronione jest w szczególności:

- przechodzenia osób w czasie pracy żurawia pomiędzy obiektami budowlanymi a podwoziem żurawia lub wychylania się przez otwory w obiekcie budowlanym,
- składowanie materiałów i wyrobów pomiędzy skrajnią żurawia budowlanego lub pomiędzy torowiskiem żurawia a konstrukcją obiektu budowlanego lub jego tymczasowymi zabezpieczeniami.

Balustradami powinny być zabezpieczone:

- krawędzie stropów nieobudowanych ścianami zewnętrznymi,
- pozostawione otwory w ścianach (drzwiowe, balkonowe, szybów dźwigowych)

Otwory w stropach, na których prowadzone są prace , lub do których możliwy jest dostęp ludzi należy zabezpieczyć przed możliwością wypadnięcia lub ogrodzić balustradą.

Przy ręcznej lub mechanicznej obróbce elementów kamiennych , pracownicy powinni używać środków ochrony indywidualnej, takich jak:

- gogle lub przyłbice ochronne,
- hełmy ochronne,
- rękawice wzmocnione skórą,
- obuwie z wkładkami stalowymi chroniącymi palce stóp.

Stanowiska pracy powinny umożliwić swobodę ruchu, niezbędną do wykonywania pracy.

8.6 Maszyny i urządzenia techniczne użytkowane na placu budowy:

Maszyny i inne urządzenia techniczne oraz narzędzia zmechanizowane powinny być montowane, eksploatowane i obsługiwane zgodnie z instrukcją producenta oraz spełniać wymagania określone w przepisach dotyczących systemu oceny zgodności.

Maszyny i inne urządzenia techniczne, podlegające dozorowi technicznemu, mogą być używane na terenie budowy tylko wówczas jeżeli wystawiono dokumenty uprawniające do ich eksploatacji. Wykonawca użytkujący maszyny i inne urządzenia techniczne, nie podlegające dozorowi technicznemu, powinien udostępnić organom kontroli dokumentację techniczną – ruchową lub instrukcję obsługi tych maszyn lub urządzeń. Operatorzy lub maszyniści żurawi, maszyn budowlanych, kierowcy wózków i innych maszyn o napędzie silnikowym powinni posiadać wymagane kwalifikacje.

Stanowiska pracy operatorów maszyn lub innych urządzeń technicznych, które nie posiadają kabin, powinny być:

- zadaszone i zabezpieczone przed spadającymi przedmiotami,
- osłonięte w okresie zimowym.

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik budowy (kierownik robót) oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków.

Nieprzestrzeganie przepisów bhp na placu budowy prowadzi do powstania bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia pracowników.

8.7 Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- a) organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
- b) dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem,
- c) organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy,
- d) dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem,
- e) podjąć stosowne środki profilaktyczne mające na celu zapewnienie organizacji pracy i stanowisk pracy w sposób zabezpieczający pracowników przed zagrożeniami wypadkowymi oraz oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych oraz zapewnienie likwidacji zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników głównie przez stosowanie technologii, materiałów i substancji nie powodujących takich zagrożeń, na podstawie:
  - oceny ryzyka zawodowego występującego przy wykonywaniu robót na danym stanowisku pracy,
  - wykazu prac szczególnie niebezpiecznych,

- określenia podstawowych wymagań bhp przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych,
  - wykazu prac wykonywanych przez co najmniej dwie osoby,
  - wykazu prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej.
- f) w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników wstrzymać prace i podjąć działania w celu usunięcia tego zagrożenia.

8.8 Środki ochronne pracowników:

Pracownicy zatrudnieni na budowie, powinni być wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, zgodnie z tabelą norm przydziału środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego opracowaną przez pracodawcę. Środki ochrony indywidualnej w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa użytkowników tych środków powinny zapewniać wystarczającą ochronę przed występującymi zagrożeniami (np. upadek z wysokości, uszkodzenie głowy, twarzy, wzroku, słuchu).

Kierownik budowy obowiązany jest informować pracowników o sposobach posługiwania się tymi środkami.